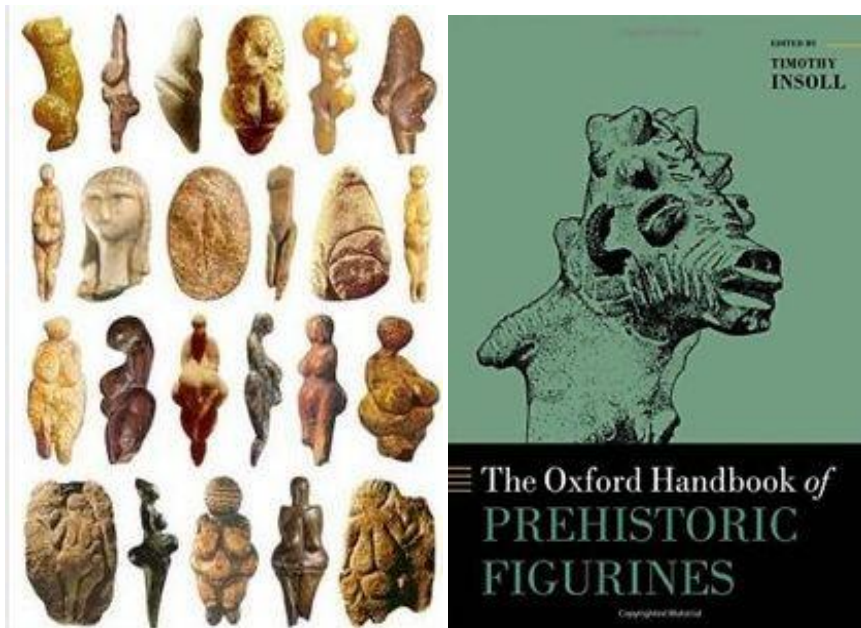


## UPDATING VENUSKUNST, WAAROM?



**De opfrisdag over Venuskunst.** Op zaterdag 2 februari 2019 gaf ik een opfrisdag Venuskunst. De dag bestond uit drie delen. Als eerste friste ik de basiskennis bij de deelnemers op (**deel I**). Daarna gaf ik een update over Venuskunst in Europa en het Nabije Oosten (**deel II**). Tot slot was daar de update over Venuskunst daarbuiten: Japan, India, Ecuador, Mexico en Arizona (**deel III**). De reacties waren unaniem uitzonderlijk positief. Men was blij met de extra inzichten die de dag gegeven had. Waarom is het belangrijk dit soort updates te geven. Waarom is dit nodig?



**De belangstelling voor Venuskunst stijgt explosief.** Sinds de jaren 90 is de belangstelling voor Venuskunst explosief gestegen. Enkele voorbeelden:

1. In 2009 publiceert Harald Haarmann 'Interacting with figurines'.
2. In 2013 brengt Richard Lesure uit 'Interpreting Ancient Figurines. Context, Comparison in Prehistoric Art'.<sup>1</sup>
3. En in 2017 verschijnt het vuistdikke handboek 'The Oxford Handbook of Prehistoric Figurines' met vele bijdragen van specialistische onderzoeken van over de hele wereld. In musea en kunstgalleries gooien de Venusfigurines hoge ogen. Dat was ooit anders...



**Marija Gimbutas zette Venuskunst op de kaart.** In de jaren 60 tot en met 80 graaft de toparcheologe prof. dr. Marija Gimbutas op diverse opgravingen in Zuidoost- en Centraal Europa.<sup>2</sup> In haar tijd pleit zij voor de integratie van diverse wetenschappelijke disciplines als de archeologie, mythologie, linguïstiek en volkskunst/folklore en antropologie. Zij pleit voor de geïntegreerde methode van de wat zij noemt de ‘archeo-mythologie’.<sup>3</sup> Zij schreef: *I saw thousands of figurines lying in boxes in museums storerooms, completely ingored and not understood* (‘ik zag duizenden figurines in de musea liggen in dozen in de opslagruimtes, volkomen miskend en niet begrepen’).<sup>4</sup>

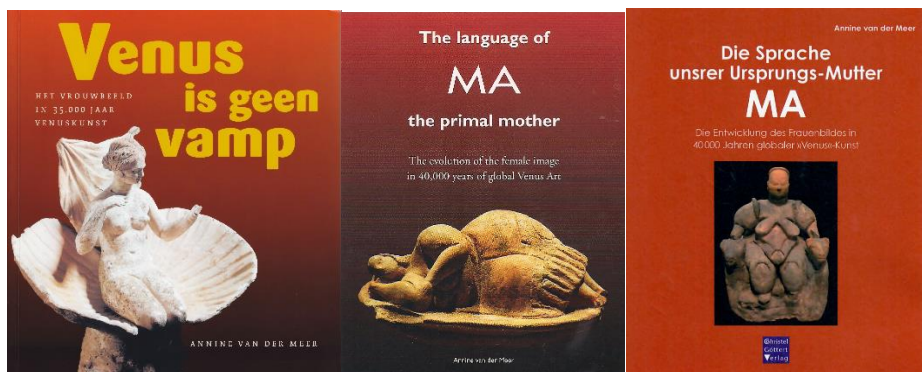
**De menselijke kunst in het Oude Europa in de Nieuwe Steentijd en Kopertijd is overwegend vrouwelijk;** maar 2 tot 3 % is mannelijk.<sup>5</sup> Deze cijfers worden momenteel – **vandaar deze updates** – **wereldwijd** bevestigd voor Venuskunst in de oudste neolithische lagen uit de Nieuwe Steentijd en Kopertijd waar weinig of geen mannelijke kunst gevonden wordt, **wereldwijd!** I

**De Bronstijd.** In het Oude Europa dat Gimbutas op de kaart zette, blijft dat zo **tot 3000 v. Chr.**, wanneer de Bronstijd en met de Bronstijd het patriarchaat begint. Gimbutas schrijft meerdere boeken en meer dan 300 artikelen. Geboren in Litouwen spreekt zij vele Oost-Europese talen, waaronder het Russisch. Ook nadat zij vanuit Duitsland naar de VS geëmigreerd is, blijft zij zo als geen ander op de hoogte van de nieuwste ontdekking in deze gebieden.



**Updaten om niet te verdwalen in het grote Venusbos.** Deze update is nodig omdat er door opgravingen en uit onderzoek veel *nieuwe gegevens* aan de dag komen; alleen worden zij doorgegeven via de bril van de opgraver/onderzoeker. De ervaring wijst uit dat het bij de interpretatie van Venuskunst vele kanten op kan. Daarom is het nodig je wegwijst te maken door de vele bomen van het grote Venusbos. Deze update wil voorkomen dat je door al deze afwijkende visies in het grote Venusbos verdwaalt. Het geeft je sleutels in handen om je eigen weg te leren vinden. Om de kunst op moderne, 21<sup>e</sup> -eeuwse wijze te interpreteren en niet te blijven hangen in verouderde 19<sup>e</sup> en 20<sup>e</sup> -eeuwse interpretaties. De update wijst je de paden door het grote Venusbos.

**Mijn weg tot de Venuskunst.** Venuskunst is wereldwijd sterk gevarieerd, maar toch zijn er onderlinge verbanden en overeenkomsten, wereldwijd. Ik kwam ze tegen toen ik ging reizen. Ik was toen in de veertig en maakte een moeilijke tijd door; door onze scheiding moest ik gedurende de vakanties een tijd onze twee zonen missen. Ik ben helemaal alleen op pad gegaan. En bezocht tal van landen om de Middellandse Zee. Later ging ik hiermee door in het gezelschap van mijn tweede echtgenoot. Ik viel van de ene verbazing in de andere. Ik zag de mooiste, veelal vrouwelijke kunst, kunst die als zodanig erkend en herkend werd in de plaatselijke musea. Kwam ik thuis en sloeg er daarna de handboeken op na, dan raakte ik in het vaarwater van de Angelsaksische school uit de UK en de VS. De vrouwelijke kunst die ik zojuist gespot had, viel weg in een chaos en oerwoud van ongeslachtelijkheid en vragenstellerij bij het mogelijke geslacht. Het kan dit zijn of dat, het kan heel veel tegelijk zijn ...maar in feite weten we het niet'. 'We cannot know'.



**Boeken over Venuskunst.** Met de onbevredigende antwoorden van specialistische wetenschappers die niet verder keken dan hun specialistische en filosofisch-materialistische neus lang was, kon ik geen genoegen nemen. Ik schreef een Nederlands boek *Venus is geen Vamp. De evolutie van het vrouwbeeld in 35,000 jaar Venuskunst* in 2008; een boek dat talloze catalogi van grote en kleine musea verving omdat mijn foto's de Venuskunst op een rijtje zetten, systematiseerden en rangschikten qua tijd, soort, type en groep.

Na een grote donatie en vele jaren hard zwoegen verscheen in 2013 de uitbreiding en update in het Engels getiteld *The Language of MA the primal mother. The evolution of the female image in 40,000 years of Venus Art*, Den Haag, 2013. Daarna breidde het werk in het buitenland zich uit en kwamen er lezingen in Korea, Engeland en Duitsland. En dat werk gaat nog altijd door. In 2020 zal er een Duitse bewerking en update verschijnen en in 2021 een nieuwe Engelse uitgave en update.

**Alleen verschillen of ook overeenkomsten?** De moderne literatuur is nog altijd in de ban van 'contextualisme', dus heel lokaal kijken naar het detail en naar de context waarin het detail zich voordoet; voor elk verschijnsel is een unieke verklaring.<sup>6</sup> De huidige richting van de 'post-processual archaeology' (een stroming binnen de archeologie waarover later meer) houdt niet van 'cross-cultural analysis' en 'cross-cultural-models'.<sup>7</sup> Men is tegen alle 'Big Theories' en pleit ervoor alles lokaal en in de context te onderzoeken. Dit houdt in niet te kijken naar grotere verbanden en overeenkomsten, men kant zich tegen het 'universalisme' of 'globalisme'. Universalisme geldt als

verkappt en verfoeilijk essentialisme.<sup>8</sup> Na een heel boek lang Venuskunst in de context bestudeerd te hebben en 'cross-cultural verbanden te hebben gelegd, concludeert Richard Lesure: 'Overall, the end result is not promising for universalist theorizing on 'female figurines'.<sup>9</sup>

**Veel universele overeenkomsten.** Ik ben heel patriarchaal opgeleid door eerst geschiedenis te studeren en daarna te promoveren. Ik wist niets van egalitaire culturen waarin Venuskunst ontstaat. Ik heb mijn weg door het grote Venusbos gebaad en ben vele overeenkomsten tegengekomen, gewoon door te reizen en te kijken. De schellen vallen je van de westerse ogen en je respect voor oude en moderne natuurliefhebbers groeit en groeit. Wat een wijsheid is hier tot primitief barbarisme gedegradeerd. Ik ben dankbaar dat ik de wijsheid in de kunst van oermoeder Venus en haar collega oermoeders van over de hele wereld mag herkennen, erkennen en aan jou kan overdragen. Oordeel zelf of het mij lukt paden te banen door het grote Venusbos. De spirituele erfenis van onze oermoeders voor komende generaties veilig te stellen.... Zoekt en Vindt en Behoudt het Goede. Veel inspiratie en succes.

Annine van der Meer, februari 2019.

©anninevandermeer

---

<sup>1</sup> Richard Lesure, 'Interpreting Ancient Figurines. Context, Comparison in Prehistoric Art', University of California, Los Angeles, Cambridge University Press, 2013, 29 vermeldt 'numerous studies'.

<sup>2</sup> Ernestine S. Elster, 'Marija Gimbutas: Setting the Agenda', *Archaeology and Women. Ancient & Modern Issues*, Sue Hamilton, Ruth Whitehouse and Katherine I. Wright eds., Walnut Creek CA, 2007, 83-120 geeft een overzicht; *The Language of MA*, deel I h 7, 182; *Venus is geen Vamp*, deel I h 7, 132.

<sup>3</sup> Zie ook Joan Marler, 'The Iconography and Social Structure of Old Europe: The Archaeo-mythological Research of Marija Gimbutas', *Societies of Peace, Matriarchies Past present and future*, Heide Göttner-Abendroth ed., Toronto, 2009, 269-282.

<sup>4</sup> *The Language of MA*, deel I h 7, 182 n. 8 met verw. naar Joan Marler, 'The Iconography and Social Structure of Old Europe: The Archaeo-mythological Research of Marija Gimbutas', *Societies of Peace, Matriarchies Past present and future*, Heide Göttner-Abendroth ed., Toronto, 2009, 284.

<sup>5</sup> Marija Gimbutas, *The Language of the Goddess*, 175 and *The Civilization of the Goddess*, 223; *The Language of MA*, deel I h 7, 182 n. 11; *Van Venus tot Madonna* 147 n. 9.

<sup>6</sup> Richard Lesure, 'Interpreting Ancient Figurines. Context, Comparison in Prehistoric Art', University of California, Los Angeles, Cambridge University Press, 2013, 5.

<sup>7</sup> Richard Lesure, 'Interpreting Ancient Figurines. Context, Comparison in Prehistoric Art', University of California, Los Angeles, Cambridge University Press, 2013, 4, 210.

<sup>8</sup> Richard Lesure, 'Interpreting Ancient Figurines. Context, Comparison in Prehistoric Art', University of California, Los Angeles, Cambridge University Press, 2013, 14.

<sup>9</sup> Richard Lesure, 'Interpreting Ancient Figurines. Context, Comparison in Prehistoric Art', University of California, Los Angeles, Cambridge University Press, 2013, 6, 215; zie ook zijn inleidend artikel 'Comparative perspectives in the Interpretation of Prehistoric Figurines', *The Oxford Handbook of Prehistoric Figurines*, Timothy Insoll ed., Oxford University Press, 2017, 37-60.